

Nejvyšší státní zastupitelství

SL 739/2003

Sbírka výkladových stanovisek
Nejvyššího státního zastupitelství

V Brně dne 11. srpna 2003

Poř. č. 11/2003

Stanovisko ke sjednocení výkladu § 7 zákona o státním zastupitelství, § 200a odst. 1 občanského soudního řádu a § 39 zákona o soudech a soudcích ve vztahu k příslušnosti státního zastupitelství k účasti v řízení ve věcech obchodního rejstříku, rejstříku obecně prospěšných společností a nadačního rejstříku u Městského soudu v Praze

Koná-li se řízení ve věcech obchodního rejstříku, rejstříku obecně prospěšných společností nebo nadačního rejstříku u Městského soudu v Praze, je k účasti v takovém řízení příslušné Městské státní zastupitelství v Praze rovněž v případech, kdy je sídlo právnické osoby nebo místo podnikání fyzické osoby, které se zápis týká, v obvodu Krajského soudu v Praze.

Nejvyššímu státnímu zastupitelství byla doručena žádost **Krajského státního zastupitelství v Praze** o zaujetí stanoviska k příslušnosti státního zastupitelství k účasti v řízení ve věcech obchodního rejstříku, rejstříku obecně prospěšných společností a nadačního rejstříku vedených u Městského soudu v Praze, když sídlo společnosti je v obvodu působnosti Krajského státního zastupitelství v Praze. Podle názoru Krajského státního zastupitelství v Praze je k účasti v takovém řízení příslušné Městské státní zastupitelství v Praze, což v žádosti o stanovisko Krajské státní zastupitelství v Praze podrobně odůvodnilo:

Soustava orgánů státního zastupitelství je budována paralelně se soustavou obecných soudů, přičemž tato skutečnost byla při zřízení státního zastupitelství vyjádřena jednak v ustanovení § 7 odst. 1 zák. č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "zákon o státním zastupitelství") tím, že sídla a obvody územní působnosti státních zastupitelství byla vymezena shodně jako sídla a obvody územní působnosti soudů (tj. ve smyslu úpravy obsažené nyní v ustanovení § 8 až 13 zákona č. 6/2002 Sb.), jednak v ustanovení § 7 odst. 2 zákona o státním zastupitelství, jímž byla příslušnost státních zastupitelství k řízení před soudem určena soudem, u kterého toto státní zastupitelství působí. Takto určenou příslušnost k řízení před soudem nelze bez dalšího omezovat pouze na vztah mezi soudem a státním zastupitelstvím téhož stupně, ale je nutno vykládat v souvislosti s § 7 odst. 1 zákona o státním zastupitelství jako vztah mezi soudem a státním zastupitelstvím téhož

stupně, které současně působí ve stejném územním obvodu a mají sídlo ve stejném místě, tj. jako vztah justičních orgánů, které z téhož místa zajišťují svými prostředky výkon spravedlnosti ve vztahu k určitému územnímu obvodu.

Z právě uvedených ustanovení pak vyplývá, že pokud není zvláštním právním předpisem ustanoveno jinak, je příslušnost státního zastupitelství k účasti v řízení před soudem určena vždy příslušností soudu, u kterého toto státní zastupitelství působí. V tomto směru je pro určení příslušnosti státního zastupitelství rozhodující právní úprava příslušnosti soudu k řízení v jednotlivých oblastech.

Podle § 35 odst. 1 písm. i) o.s.ř. státní zastupitelství může vstoupit do zahájeného řízení ve věcech obchodního rejstříku, rejstříku obecně prospěšných společností a nadačního rejstříku.

Příslušnost soudů k řízení ve věcech obchodního rejstříku je upravena § 200a o.s.ř. s tím, že k řízení je příslušný soud, v jehož obvodu je obecný soud fyzické nebo právnické osoby, jíž se zápis v rejstříku týká.

Podle § 39 zákona č. 6/2002 Sb., v platném znění, rozhoduje Městský soud v Praze jako soud prvního stupně ve věcech obchodního rejstříku, rejstříku obecně prospěšných společností a nadačního rejstříku z obvodu Městského soudu v Praze a Krajského soudu v Praze. V tomto smyslu vždy jedná o sledovaných věcech jako příslušný soud Městský soud v Praze.

Podle čl. 29 pokynu obecné povahy nejvyššího státního zástupce poř. č. 15/2001, o výkonu působnosti státního zastupitelství v netrestní oblasti, do zahájeného řízení u soudu je oprávněno vstoupit státní zastupitelství, které působí u soudu, jenž ve věci jedná.

Ve sledovaném případě je příslušným k jednání ve věci Městský soud v Praze, přičemž státním zastupitelstvím, které u toho soudu působí, je ve smyslu § 7 odst. 1, 2 zákona o státním zastupitelství Městské státní zastupitelství v Praze. Skutečnost, že Městský soud v Praze je na základě zákonné úpravy příslušný k projednání věci nejen z obvodu svého, ale rovněž z obvodu Krajského soudu v Praze (tj. věcí, v níž je sídlo fyzické nebo právnické osoby, jíž se zápis v obchodním rejstříku týká v některém z okresů spadajících jinak do územní působnosti Krajského soudu v Praze), nemůže sama o sobě odůvodnit odchylný postup oproti zásadě obsažené v ustanovení § 7 odst. 2 zákona o státním zastupitelství, neboť na rozdíl od výslovné zákonné úpravy odlišné působnosti soudů v těchto věcech, nebyla výslovně právním předpisem vymezena povinnost a s ní související oprávnění Krajského státního zastupitelství v Praze hájit veřejný zájem v řízení u Městského soudu v Praze, u kterého toto státní zastupitelství nepůsobí. Předpokladem pro tento postup by musela být konkrétní právní úprava navazující po linii státního zastupitelství na zvláštní úpravu obsaženou v § 39 zákona č. 6/2002 Sb., a to buď přímo v zákoně o státním zastupitelství nebo spíše ve vyhl. č. 23/1994 Sb., o jednacím řádu státního zastupitelství, zřízení poboček některých státních zastupitelství a podrobnostech o úkonech prováděných právními čekateli, ve znění pozdějších předpisů.

Následně (po žádosti o stanovisko KSZ v Praze) byla Nejvyššímu státnímu zastupitelství doručena žádost **Vrchního státního zastupitelství v Praze** o stanovisko v téže věci. Vrchní státní zastupitelství v Praze zastává názor, že příslušné k účasti v řízení ve výše uvedených věcech je Krajské státní zastupitelství v Praze. Podrobné zdůvodnění je obsaženo ve vlastním stanovisku Vrchního státního zastupitelství v Praze (předcházejícím žádosti o stanovisko zaslané Nejvyššímu státnímu zastupitelství) zaslaném Krajskému státnímu zastupitelství v Praze:

Prvým z východisek pro posuzování otázky příslušnosti jednotlivých úřadů státního zastupitelství na netrestním úseku ve specifických podmínkách místní příslušnosti Městského soudu v Praze je nutně § 7 odst. 1 zákona o státním zastupitelství, podle něhož se sídla státních zastupitelství a obvody jejich územní působnosti shodují se sídly a obvody soudů. Je nepochybné, že takto se shoduje i obvod územní působnosti Krajského soudu v Praze a Krajského státního zastupitelství v Praze.

Ustanovení § 7 odst. 2 zákona o státním zastupitelství je podle názoru Vrchního státního zastupitelství v Praze vyjádřením základního určení funkční příslušnosti jednotlivých úřadů státního zastupitelství s připuštěním odlišné právní úpravy zvláštním předpisem. Aniž se dotýká určení územní působnosti podle odst. 1, znamená toto ustanovení, že (nestanoví-li zvláštní právní předpis jinak) státní zastupitelství zastupuje stát u soudu stejné úrovně.

Zvláštní právní předpis stanoví jinak v případě rozhodování soudu v přípravném řízení trestním, konaném o věci definované v § 17 tr. řádu nebo zastupování obžaloby v prvním stupni vrchním státním zastupitelstvím u soudu nižší úrovně ve věcech závažné hospodářské, finanční a korupční kriminality, na netrestním úseku pak u zvláštních žalobních oprávnění nejvyššího státního zástupce, realizovaných rovněž u soudů nižší úrovně, obecně u všech věcí státního zastupitelství může být zásada příslušnosti státního zastupitelství u soudu stejné úrovně vyřazena atrakcí věci.

Ust. § 7 odst. 2 zákona o státním zastupitelství nutno dle názoru Vrchního státního zastupitelství v Praze vykládat v souvislosti s textem § 7 odst. 1 cit. zák. a k jeho konkretizaci, nikoli jako umožnění odchylky místní příslušnosti státního zastupitelství v podmínkách Prahy a Středočeského kraje.

Podle § 200a odst. 1 o.s.ř. je k řízení ve věcech obchodního rejstříku příslušný soud, v jehož obvodu je obecný soud fyzické nebo právnické osoby, jíž se zápis v rejstříku týká.

Zákonem č. 215/2001 Sb. byl s účinností od 1. 1. 2001 změněn zák. č. 436/1991 Sb. v § 5a tak, že Městský soud v Praze rozhoduje jako soud I. stupně v rejstříkových věcech z obvodu Městského soudu v Praze a Krajského soudu v Praze. Jedná se zde o *lex specialis*, zakládající odchylku od pravidelné příslušnosti soudu, jež ovšem neznamená, že zápis do obchodního rejstříku vedeného Městským soudem v Praze týkající se např. firmy z Berouna přestává být věcí z obvodu Krajského soudu v Praze. Žádný právní předpis nezakládá obdobnou odchylku od pravidelné místní příslušnosti v soustavě státního zastupitelství.

Pokud by se uplatnilo stanovisko, že Krajské státní zastupitelství v Praze nepůsobí u Městského soudu v Praze, neodpovídá tento právní názor systematickému výkladu ustanovení § 7 odst. 1, 2 zákona o státním zastupitelství ve spojení s ustanovením § 200a odst. 1 o.s.ř. a § 5a zák. č. 436/1991 Sb. v platném znění. Tato ustanovení právních předpisů naopak ve svém souhrnu znamenají, že Krajské státní zastupitelství v Praze v zákonem taxativně vyměřených věcech u Městského soudu v Praze působí.

Daný problém je rovněž nutno řešit v historických souvislostech. Předmětem obdobných úvah o příslušnosti jednotlivých úřadů státního zastupitelství byla i situace v době do 31. 12. 1995, kdy rejstříkovou agendu pro podnikatelské subjekty z Prahy i Středočeského kraje vyřizoval Obvodní soud pro Prahu 1, i situace v době od 1. 1. 1996 do 31. 12. 2000, kdy ji vyřizoval Krajský obchodní soud v Praze, a to vždy se závěrem akceptovaným i v praxi soudů, že v rejstříkových řízeních ohledně středočeských subjektů zastupovalo stát Krajské státní

zastupitelství v Praze, ohledně pražských subjektů pak Městské státní zastupitelství v Praze. Po většinu uvedené doby platil zákon o státním zastupitelství ve znění jež ve vztahu k místní a funkční příslušnosti obsahovalo jen text nyní zařazený v § 7 odst. 2. Není důvodu, aby nyní, po zařazení textu pod odst. 1, který jen posiluje shora naznačený závěr, měla být chápána příslušnost Krajského státního zastupitelství v Praze a Městského státního zastupitelství v Praze odlišně.

Podle VSZ v Praze lze pak uzavřít, že státním zastupitelstvím příslušným k zastupování státu v dané rejstříkové věci obchodní společnosti se sídlem na území Středočeského kraje u Městského soudu v Praze je Krajské státní zastupitelství v Praze, což platí i pro jiné obdobné případy.

V žádosti o stanovisko adresované Nejvyššímu státnímu zastupitelství ještě Vrchní státní zastupitelství k citovanému vlastnímu stanovisku poznamenává, že toto stanovisko kromě jiného odkazuje na § 5a zákona č. 436/1991 Sb., o některých opatřeních v soudnictví, o volbách přísedících, jejich zproštění a odvolání z funkce a o státní správě soudů v České republice, ve znění pozdějších právních předpisů, který upravuje místní příslušnost Městského soudu v Praze. Toto ustanovení bylo zrušeno a nahrazeno § 39 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, jehož znění je shodné se zrušeným ustanovením.

Vrchní státní zastupitelství v Praze tedy zastává právní názor, že Krajské státní zastupitelství v Praze v zákonem taxativně vymezeném okruhu věcí je místně příslušné k provádění úkonů u Městského soudu v Praze s ohledem na § 7 odst. 1, 2 zákona o státním zastupitelství ve spojení s § 200a odst. 1 o.s.ř. a § 39 zákona č. 6/2002 Sb.

Podle názoru Nejvyššího státního zastupitelství znění § 7 zákona o státním zastupitelství vcelku jednoznačně umožňuje závěr, že příslušnost státního zastupitelství k účasti v řízení u soudu je (zásadně) odvozena od příslušnosti soudu, u něhož konkrétní státní zastupitelství působí. Tento výklad plyne právě z odstavců § 7 zákona o státním zastupitelství v jejich souvislosti. Ostatně i čl. 29 pokynu obecné povahy nejvyššího státního zástupce o výkonu působnosti státního zastupitelství v netrestní oblasti řeší danou otázku jednoznačně.

Ustanovení § 39 zákona o soudech a soudcích upravuje výjimku z příslušnosti soudu stanovenou v § 200a odst. 1 o.s.ř. k řízení ve věcech obchodního rejstříku a s ohledem na § 5 odst. 1, 5 zákona č. 248/1995 Sb. a na § 5 odst. 1, 5 zákona č. 227/1997 Sb. též k řízení ve věcech rejstříku obecně prospěšných společností a ve věcech nadačního rejstříku. Podstatu této výjimky lze charakterizovat – ve srovnání s obecnou úpravou, která by jinak platila - jako rozšíření působnosti Městského soudu v Praze na úkor Krajského soudu v Praze. Z pohledu příslušnosti státního zastupitelství působícího u Městského soudu v Praze k účasti v řízení v těchto věcech není podstatné, že jde o věci z obvodu jiného soudu. Podstatné je to, že jde o věci, o nichž podle zákona přísluší rozhodovat Městskému soudu v Praze. Zákon nestanoví pro obdobné případy výjimku z příslušnosti státního zastupitelství, nelze tedy ani pro daný případ dovodit, že k účasti v řízení ve věcech z obvodu Krajského soudu v Praze, o nichž podle § 39 zákona o soudech a soudcích rozhoduje Městský soud v Praze, by mělo být příslušné Krajské státní zastupitelství v Praze namísto Městského státního zastupitelství v Praze.

Je skutečností, že související právní úprava prošla vývojem, z něž zejména období, kdy obchodní rejstřík vedly krajské obchodní soudy, mohlo věcně opodstatňovat i názor zastávaný Vrchním státním zastupitelstvím v Praze. Zřízení krajských obchodních soudů bylo v zákoně č. 436/1991 Sb. systémově odlišeno od úpravy sídel a obvodů okresních a krajských soudů a Nejvyššího soudu ČR a odlišně od krajských soudů byla upravena i územní působnost krajských obchodních soudů. Tyto odlišnosti mohly i s ohledem na tehdy platné znění § 7 odst. 1 a § 8 odst. 1 zákona o státním zastupitelství podporovat názor na příslušnost státního zastupitelství k účasti v řízení u krajského obchodního soudu, odpovídající stanovisku Vrchního státního zastupitelství v Praze. Nyní však již není důvod k případnému přetrvávání praxe, která nemá oporu v platném znění zákona o státním zastupitelství a zákona o soudech a soudcích.

Toto stanovisko se vydává podle § 12 odst. 2 zákona č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění zákona č. 14/2002 Sb.

Nejvyšší státní zástupkyně:
Mgr. Marie Benešová, v.r.